

Pawlenko W. Реформування польської системи загальної середньої освіти XX – початку XXI століття / Wita Pawlenko // Zbiór artykułów naukowych. Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej «Pedagogika. Priorytetowe obszary badawcze od teorii do praktyki.» (30.05.2016-31.05.2016) – Warszawa : Wydawca : Sp.z o.o. «Diamond trading tour», 2016. – 124 str. – Str.85–88.

Павленко В.В.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Житомирський державний університет імені Івана Франка

РЕФОРМУВАННЯ ПОЛЬСЬКОЇ СИСТЕМИ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ XX - ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ

Ключові слова: *креативність, креативна компетенція, інноваційна школа, розвиток креативного потенціалу.*

Keywords: *creativity, creative competence, innovative school, development of creative potential.*

Сучасна система освіти в Польщі перебуває на етапі модернізації, спрямованого на вдосконалення й організацію діяльності шкіл різних типів. Приєднання до Болонського процесу (1999 р.) є початком реалізації на державному рівні виконання стратегічних цілей, які відображають загальноєвропейську політику розвитку освіти на всіх рівнях. Головне завдання перетворень в освіті – наближення її до тих принципів, які характерні для країн Європейського Союзу.

У сучасній європейській педагогіці вдосконалення навчального процесу пов'язують із використанням методик і технологій, орієнтованих на розвиток креативності з урахуванням індивідуальності.

Із вересня 1999 року в Польщі була прийнята нова система народної освіти, яка отримала назву нової шкільної системи. Однією з причин реформи системи була перспектива інтеграції Польщі в Євросоюз, у зв'язку з

чим була здійснена спроба адаптувати польську систему освіти до європейської [3].

Розвиток освітніх реформ у Польщі досліджували вітчизняні та зарубіжні науковці: А. Василюк, Ю. Коваль, Л. Ляшенко, С. Мешальський, Е. Огородська-Мазур, С. Сисоєва та ін.

У педагогічному словнику В. Оконя зазначено, що освітня реформа – це зміна системи, змісту й організації системи освіти в цілому або деяких її частин, викликана трансформацією соціально-економічного життя країни та необхідністю адаптації її до потреб освітньої діяльності, а також поліпшення педагогічних наук [1, 174].

Проведення реформи, яка почалася в 1999 р, було розраховано на кілька років. Зміни відбулися як у структурі польської системи освіти, програмі навчання, так і в наближенні навчальних закладів до європейських стандартів. Наслідком змін було збільшення числа молодих людей із середньою і вищою освітою. Випускники польських шкіл повинні отримувати широкопрофільну підготовку, у якій особлива увага звернена на інформатику, іноземні мови, підготовку до самоосвіти, самостійне влаштування на роботу, уміння поводити себе на ринку праці [2].

Реформа системи освіти внесла зміни практично в усі сфери її функціонування, починаючи з основ фінансування державної освіти, через створення нових типів шкіл і нової організації занять, аж до принципів прийому на роботу та оплати праці вчителів [5].

Паралельно реформа була проведена у таких *напрямах*: структурна реформа – зміна шкільної системи; реформа програм, пов'язана зі зміною форм і методів роботи вчителя з учнем; реформа системи оцінювання; реформа у сфері управління і нагляду системи освіти, яка впливає з адміністративної реформи; реформа системи просування по службі та заробітної плати вчителів, а також зміна ролі вчителя в процесі навчання; реформа у сфері фінансування освіти.

Реформа польської освіти змінила шкільну систему. Реформування шкільної системи був поділено на декілька етапів. З 1 вересня 1999 року, відповідно до закону від 8 січня 1999 року, який містить правила введення реформи системи освіти, почалося впровадження реформованої системи обов'язкової освіти, до складу якого входять такі школи: 6-річна початкова школа, 3-річна гімназія, 3-річні профільні ліцеї.

У результаті реформування польської освіти у школах запроваджено дві системи – внутрішнє та зовнішнє оцінювання загальноосвітньої підготовки школярів.

Під час оцінювання вчитель повинен керуватись такими стандартами:

- *корисність* (оцінювання не має значення, якщо не буде використано певним способом);
- *ретельність* (оцінювання потрібно проводити використовуючи засоби, які дають гарантію на вірогідність результатів);
- *реалістичність* (оцінювання проводиться з погляду доцільності, економічних та організаційних мотивів);
- *етичність* (оцінювати потрібно лише коректно) [4].

Директори та педагоги сучасних польських шкіл мають більше автономії у виборі змісту навчання. Вчителі можуть вибирати або створювати власні авторські програми. Така перебудова польських шкіл є наслідком децентралізації управлінських функцій, підвищення самоуправління та відповідальності шкіл за якість загальноосвітньої підготовки, що дозволить ефективніше використовувати педагогічні кадри [4].

Школа ідеальне місце для розкриття творчих здібностей і талантів, для розвитку креативності учнів. Професія вчителя вже давно розглядається як креативна, але лише в останні роки тема «креативного вчителя» набула особливе місце.

Креативність у школі – це: модернізація навчального процесу (відповідність потребам сучасних дітей); право на створення авторських програм; креативне вирішення проблем освіти (навчання та виховання), що враховує унікальність кожного учня.

Проаналізувавши навчальні плани можемо зробити висновок, що термін «креативність» зустрічається в передмовах до навчальних програм, але набагато рідше – у конкретних предметних розробках; ще рідше зустрічається реалізація ідеї креативності у практичній діяльності вчителя або в реальних навчальних ситуаціях.

До позитивних сторін реформи системи освіти польські дослідники відносять:

- передачу шкіл до відома органів місцевого самоврядування;
- відновлення інституції гімназії у системі освіти;
- уведення системи критеріїв і зовнішніх іспитів;
- автономія шкіл (що забезпечує різноманітність освітніх пропозицій).

Література

1. Okoń W. Słownik pedagogiczny / W. Okoń. – Warszawa 1992, PWN. – s. 174.
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 1999 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego (Dz. U. 1999, nr 14, poz. 129). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zus.pl/default.asp?id=6&p=6>
3. Василюк А., Ляшенко Л. Нові підходи до планування і реформування освіти (зарубіжний досвід) // Освіта і управління. – 2002. – Т. 5. – № 1.
4. Гриневич Л. Децентралізація управління освітньою системою (на прикладі Польщі) / Л. Гриневич // Освіта і управління. – 2004. – Т. 7. – № 3-4.

5. Реформування шкільної освіти Польщі на початку XX ст. :
[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://npu.edu.ua!/e-book/book/html/D/ispu_kiovst_Demyanenko/300.html